Een schilder van beteekenis *)

Onder de vele Belgen, die thans in ons land vertoeven, zijn, — we vestigden er herhaaldelijk in ons blad de aandacht op, — ook een aantal kunstenaars van ongewone beteekenis te vinden. Temidden van de meest vermaarde namen van landgenooten zijn we tegenwoordig ook gewoon die te vernemen van Belgen, waarvan men vóór den oorlog hier te lande nauwelijks of nimmer iets vernam. En allengs is men dan ook ten onzent de Belgische kunstenaars meer en meer gaan waardeeren, geeft men hun de plaats, die hun naast de Nederlanders toekomt.

Tot de Belgische schilders van den eersten rang, in Holland tot vóór den oorlog nog slechts in geringe mate bekend, behoort ook William Degouve de Nuncques, van wien wij hierbij onzen lezers de reproducties van een zelfportret en eenige andere werken aanbieden.

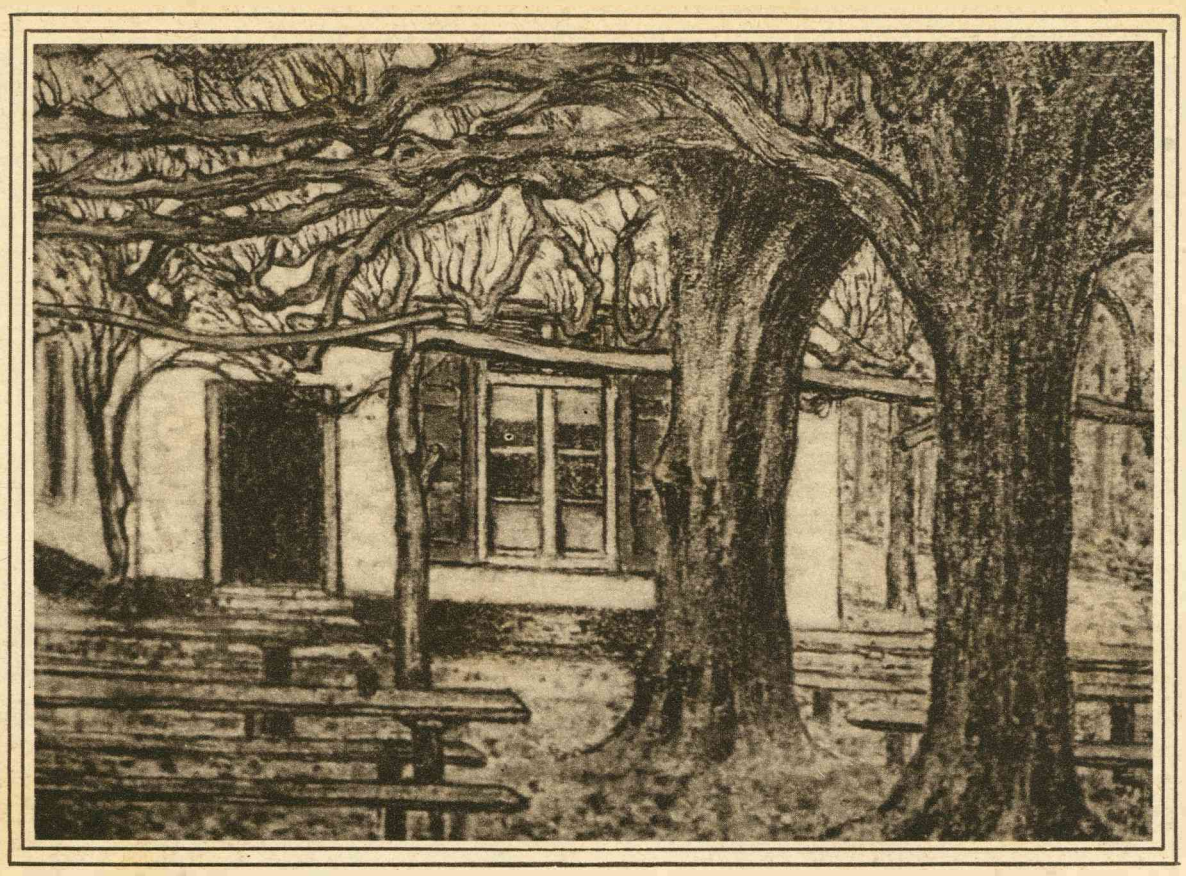

W. Degouve de Nuncques. — Oude Lindeboomen.

Het werk van Degouve de Nuncques, het moge dan betrekkelijk bij het publiek niet zoo bekend zijn ten onzent, staat bij de vrienden der kunst, de critiek en den kunsthandel echter zeer goed aangeschreven. Men heeft specimina ervan kunnen bewonderen, behalve op vroegere tentoonstellingen te Rotterdam enz., gedurende den oorlog op de groote exposities van het werk der Belgen, voorts in den Kunsthandel De Bois te Haarlem, en nu onlangs in den Kunsthandel Van Gogh te Amsterdam.

Wij houden ervan, wanneer wij op een expositie rondloopen, indien de gelegenheid zich ertoe biedt, zoo eens een gesprek met de bezoekers te houden om eens te weten te komen hoe hun oordeel over het tentoongestelde is. Soms is zoo'n gesprek heel aardig en leerrijk.

Den laatsten tijd nu neusden wij bij verscheidene bezoekers der tentoonstellingen, die we hierboven noemden, naar hun oordeel over het werk van Degouve. En eigenaardig mag het wel heeten, dat, behoudens natuurlijk verdere verschillende opvattingen, allen het eens waren over de „innigheid" dezer kunst Niet allen vonden juist dat woord ervoor, maar wat hun allen het meest trof in deze schilderstukken was een fijne weemoed, een intimiteit, een zielvolle teederheid, een mystiek beschouwen der dagelijksche dingen, — altemaal uitingen dus in den zin van de door ons genoemde innigheid.

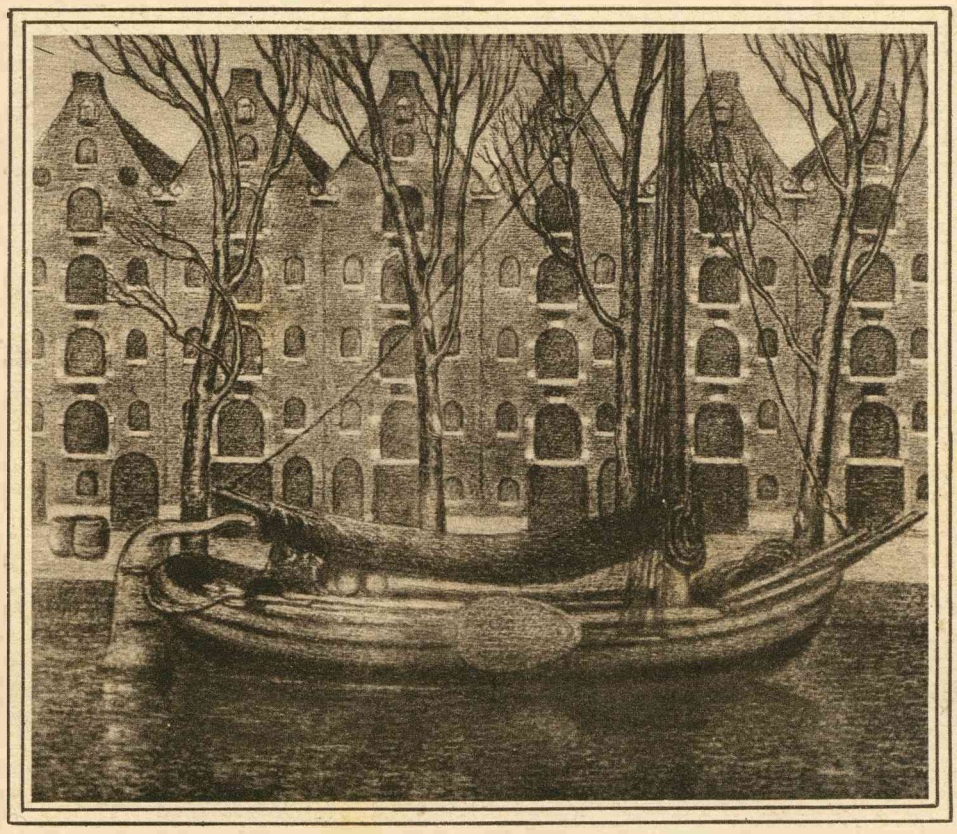

W. Degouve de Nuncques. — Pakhuizen te Amsterdam.

O, hoezeer anders is deze Degouve met zijn bijzondere innigheid, uiteraard sober en bescheiden, hoezeer anders is hij dan velen, die vaak tegenwoordig den hoofdtoon wel in het kunstleven voeren. Bij hèm geen zweem van het luidruchtige, het bonte, het felle, het als het ware tot verzet uitdagende. Het is alles vol van een kinderlijken eenvoud, de schildering zoowel als de wijze van voorstelling, de visie, het gansche wezen van deze kunst.

Uitmuntend is het zoo als eens Maria Viola Degouve karakteriseerde: „Bij hem geen harstocht, geen tragedie, geen felle accenten. Stil en als van alle menschelijk leven verlaten is het Brabantsche dorpshoekje, het boschplekje, 't boomgaardje,..en omdat de mensch daar onhoorbaar is, schijnt het of de levenlooze stille dingen zelve er stem krijgen, een vreemd innerlijk leven, dat weet van lang en lang voorheen. Zòò, als op die kleine schilderij, moeten de hoevekens en de laaggedaakte huizekens reeds vóór honderden jaren geweest zijn, zóó oud verweerd, zóó zoet-verguld van een héél zachte, krachtelooze zon of bleek omschenen van een nevelig deemsterlicht. . . En overal blijft het stil.

De plechtigheid komt niet van de menschen, maar van het mysterieuze, dat tusschen de steile stammen van een nevelig fruittuintje zoo aanstonds gestalte kan aannemen en zichtbaar worden op den weg. . ."

Geenszins het jagen, het rustelooze van een wilden tijd als de onze wordt door dezen kunstenaar gebeeld; het is veeleer, als hierboven gezegd, iets van oude vervloden tijden, de stilte, de rust, de ingetogenheid, en de ongekunstelde eenvoud. Er is iets wonderlijk aantrekkelijks in een man, die in zichzelf verzonken, door dezen woeligen, bonten tijd gaat, en nauwelijks bespeurend het tumult om hem henen, dwaalt langs den stillen, schoonen weg zijner persoonlijkheid.

Lezers, beziet de hierbij afgebeelde stukken eens, het fijne, weemoedige zelfportret, de droomerige Pakhuizen aan een Amsterdamsch water, de sprookjesachtige Lindeboomen van een café-tuin bij Brussel, de verlaten Boerderij in haar tooisel van wintergeboomte, . . . en zeg mij eens: is het niet vol van een innigheid als maar schaarsch gezien wordt in de schilderkunst.

Is het waarlijk somwijlen niet of het onzegbaar mysterieuze in die kleine stille werelden van de oude pakhuizen, de boerderijen en de boomen „hier zoo aanstonds gestalte kan aannemen en zichtbaar worden . . .?"

Het werk van Degouve de Nuncques is van een teedere bekoring. Brutaal, fel, opdringend zijn zijn kleuren natuurlijk nooit. Eer kan men zeggen, dat een zekere ingetogenheid zijn penseel bestuurt. De rijke vazen vol bloemen op de gouden fonds treffen, ondanks de pracht van die vazen, bloemen en achtergrond, meer dan door rijkdom, juist door hun groote stemmige voornaamheid. En dat geldt voor zijn landschappen, zijn stadsgezichten, voor gansch de verzameling werk, die behalve het bovengenoemde ook een serie decoratieve stukken bevat, alle religieuze voorstellingen.

Degouve is zeer veelzijdig. Zijn onderwerpen zijn van de meest weidsche uiteenloopendheid. Hij schilderde den zoeten Italiaanschen hemel, en de welige landschappen der Balearen zoowel als de donkerder effener luchten en somberder landen van Holland, en de grijze stemmingsvolle Amsterdamsche stadswijken. En aan alles wat hij schildert geeft hij die fijne geheimzinnigheid, dien poëtischen glans, die het tot het nobele verheft.

Degouve is zonder twijfel een der persoonlijkste schilders onder de Belgen, en mag dat al evenzeer onder de Nederlanders heeten. Hij is een zeer bijzonder kunstenaar.

S.

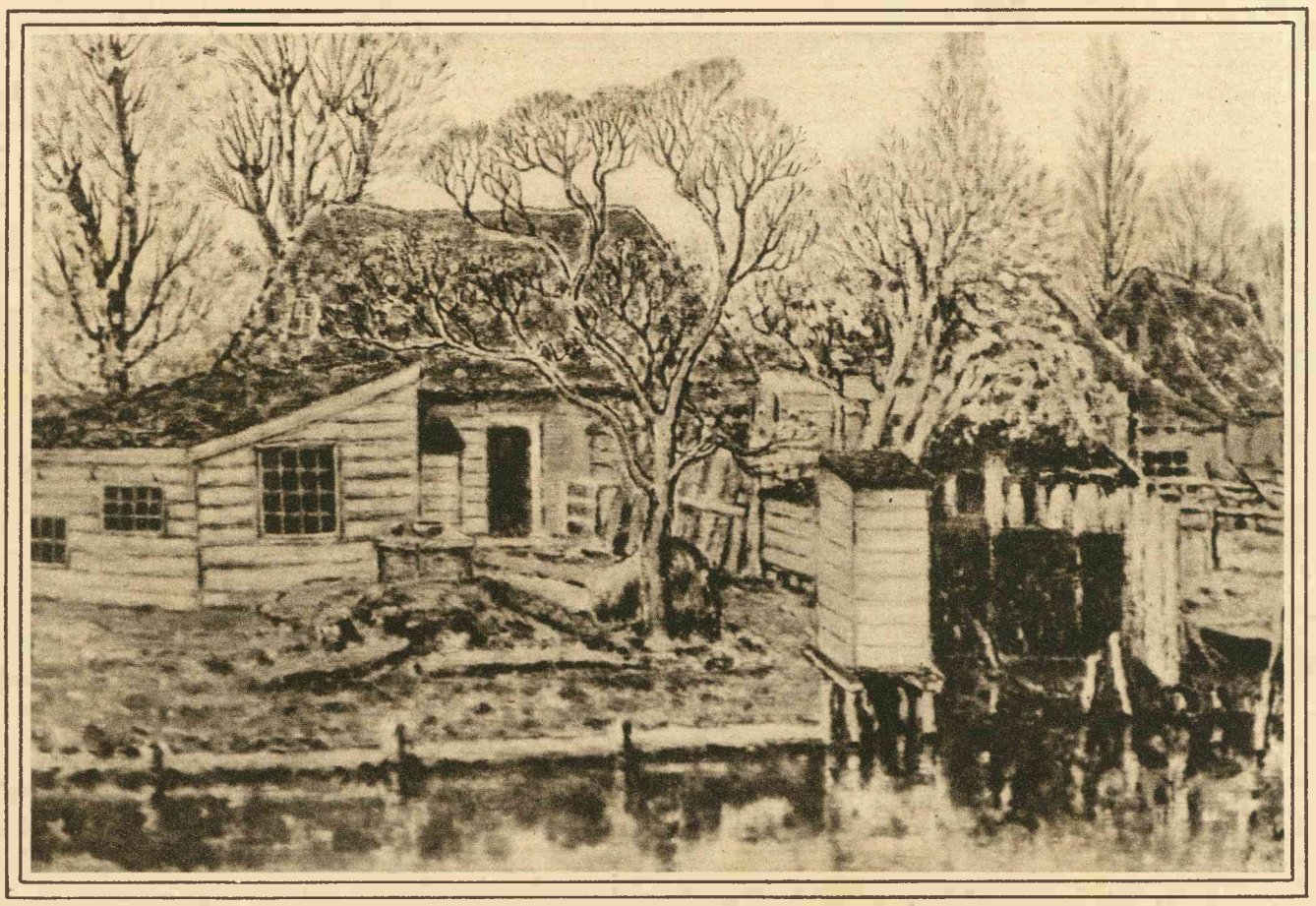

W. Degouve de Nuncques. — Oude Boerderij.

1) De foto's bij dit artikel gereproduceerd zijn van Adr. Bijl, Amsterdam.

De Onsterfelijke

Zoolang als ze weduwe was — en dat liep al bijna tegen de dertig jaren — zoolang had ze kalmpjes en zonder groote zorgen haar leventje geleefd op het kleine bovenhuisje in de van Doezenstraat, had ze dag in dag uit gestaard naar de veranda's van de overburen, en 's avonds, gezeten